

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körut 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos E. Berta dohánytözsdejében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedésében. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson: Rosenberg A. cégnél.

Lapvezér:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K.

Tanítóknak, aljegyzőknek, irnokoknak, földmiveseknek és szerényebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor., félévre 4 kor., negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

A vasut elleni panaszok.

I.

(b.) Az utóbbi időben valósággal divatba jött a vasutat szidni. Lépten-nyomon találkozunk nagyobb-nagyobb vasuti szakértőkkel a lapok hasábjain. Szó sincs róla, egy kicsit reászolgál a vasut a komoly szóra, de a hirlapi pro és kontra elmefuttatások a kátyuból illetéknépen egyhamar ki nem emelik, mert oly gyatra érveket hoznak föl működése ellen, melyek nyilván magukon viselik az innen-onnan való hallomás, azt mondják, úgy beszélnek látszatát. A laikus eszmecseréje tölti meg az eddig felhozottak legnagyobb részét. A kapkodás az ismeretlen felé, a tapogatózás a sötétben. Nincs összefoglalva a baj oka és nincs megjelölve a segítség módja rendszeresen. Csak erre-arra történik rámutatás és egy-egy vasuti baleset fölötti feljajdulásszámba megy az eddig megjelent hirlapi cikkek legtöbbször. Pedig ideje volna komolyan foglalkozni a dologgal, és elsősorban foglalkozni az okkal, mely a bajt előidézi.

Mi is a baj a vasutaknál tulajdonképpen?

A személyszállító vonatok késnek, csatlakozást mulasztanak, a kocsik elhanyagoltak, sötétek; ha hideg van hidegek: elégtelenek, zsufoltak, a harmadosztályiak büzősek, piszkosak, hogy jó gyomor kell a bennük való utazáshoz; és ami a legfőbb baj, az utóbbi időben mindinkább szaporodó balesetek.

Az áruszállításnál a késések még jelentékenyebbek, a gyorsáru jó, ha oly időben megérkezik, mint régebben (vasutnál ez 5—6 évet jelent csak) a teheráru. A kocsihány évről-évre ijesztőbb mérveket ölt s nincs reá mód, hogy megváltozzanak ez időszert, pedig a termés jóval alább maradt az előző éveknél. Az áru elveszések, elhurcolások, megsérülések hatványozódtak. Ezer és egy baja van a vasutal dolgozó közönségnek. Ha már megérkezett is áruja, a legtöbb forgalmas állomásokon napokig kell várnia, még hozzájuthat. Kérdezzük meg a gabonakereskedőt, akkor az panaszkodik, a szén-, fa-, sertés-, szarvasmarhakereskedőt, mind tud ujat és ujat mondani, mert most ez a divat, mindenki így van, hát miért mondjon ő jót a vasutról, miért pártolja ő, miért jusson neki eszébe a mentőeszme, miért emlékezzék ő vissza arra, hogy volt ez már más években is így. Ma nem a kormányt, hanem a vasutat divat szidni. A kór hamar terjed, de gyógyítani nagyon nehéz.

Talán van még több baj is, mit akkor tudnánk meg, ha minden, a vasutal érintkezőt megkérdéznénk; mert ha lekészt a vonatról, nem kapott külön fülkét, éjfélnem adták ki a láda vasát, a kalauz a jegyért merte kérni, ha nem engedték be férfi léte a női szakaszba, ha felkérték, hogy a váróterembe ne dohányozzék, ha perronjegyet merészelték tőle kérni, — mindig és mindenütt csak a vasutat szidja, annak szabályait, személyzetét kifogásolja, mert hogy

nem az ő kényére és nemesi szabadságára vannak azok alkalmazva. Mintha-mintha a régi nemesi kiváltságok akarnának előtérbe tolni.

De hagyjuk az apró-cseprő bajokat, melyekre csak reá akartunk mutatni, hogy lekicsinyelve azokat, az igazi bajok komolyságát megalapozzuk s kiemelkedve a magánérdekek ködéből tisztán lássuk a közérdeket s lerázva magunkról a porszemeket, megtisztulva igyekezzünk látni.

Elcsépeelt frázis a régi kormányok mulasztásait előráncigálni. Nem létező bajok ellen neveléses lett volna küzdeni, akkor e bajok nem álltak fönn, tehát indoktalan lett volna ellenük bármit is tenni. Volt nekik elég tenni valójuk a fönnállott közállapotok terén; sem pénzük, sem felhatalmazásuk nem volt a jövő nehézségeit megelőzni. Nem tudom, mit szólt volna a mai uralom, az akkori ellenőrző ellenzék, ha nem létező bajt elhárítandó, Tisza Kálmán felhatalmazást kért volna 50 millió forint vasuti beruházásra 1880-ban, mert 1907-ben jelntkeznek vasuti mizeridk?

Tehát erről szót se többet.

Más körülményre akarunk itt rávilágítani; pedig nem első, mert régebben is felmerült már, de a tanulságot ugylátszik nem vonták le belőle. És ez, a vasutak óriási, meglepetésszerű, előre nem látott fejlődése.

Mig az első vasut üzembe helyezése óta 78 év, hazánk első vasutjának megnyitása óta 62 év mulott el, tehát a megszokott történelmi és művelődési időmértéknek aránylag kicsiny terjedelme, de csak a vasut előtti időket véve számításba, mert mig akkor ólomlábban haladt minden, most új, a világforgalmat és gazdasági életet teljesen átváltoztató időszakba léptünk a vasutak által, melyben egy emberöltő alatt nagyobb haladást mutat az emberiség közgazdasági fejlődése, mint a vasut előtti időben évezredek alatt. És e fejlődésnek immár második szakát éljük. Az első Baross Gábor minisztersége után záródott le. Az ő lángesze előre látta a gazdasági fellendülést, meg is tette intézkedéseit, hogy készületlenül ne találja az új éra. Dicsőségesen megküzdött vele, mint láttuk, sőt intézményei teremtették meg a fejlődés oly gyors tempóját, melyből még ma is táplálkozunk, rajta rágódunk s foldozgatjuk, talán rontjuk is az ő hatalmas művét.

Avagy történt-e azóta érdemileg valami a vasut ügy terén? Nem. De mit tehetünk róla, hogy mi epigonok vagyunk, hogy nem él köztünk egy új zseni, aki lángeszével e hatalmas tömböt mozgékonyvá, életképessé tenné, aki lelket teremtene a napja után sóvárgó égi testbe, hogy szárnyai munkára emelkednének a mostani lankadságából. A szárnyas kerék fáradt, zihál, nem bírja a terhet.

A fejlődés második időszaka elérkezett Baross nélkül.

Nincs aki talpra állítsa hatalmas alkotásokkal.

Lassan, nehézkesen cammog a segítség, pedig ha gyorsaságot óhajtunk, gyorsan intézkedjünk. Itt reá mutathatunk az

állami vasutkezelés hibájára a lassu, nehézkes intézkedésre.

Miként lehetne segíteni valamelyest is a bajon, mert teljesen elosztatni hamarosan alig lehet.

Szó volt eddig a kocsik szaporításáról, úgy a személy, mint a teherkocsikéről. Ezzel csak akkor nyerünk valamit, ha az állomások befogadó képességét is növeljük, meg gépeket szerzünk be, ami a szaporított kocsikat vontatja, de akkor szükségünk van a nagyobb vonatforgalmat elbíró vágányokra, nagyobb személyzetre, mely a megnövekedett munkát lebonyolítja. Ugy kapcsolódnak eme szükségletek egymásba, mint a láncszemek és ezek csak egyikét-másikat létesíteni, nagyobb baj volna, mint semmit sem csinálni.

Tegyük fel, hogy szaporítják a kocsikat, mozdonyokat, de nem bővítik az állomásokot, hiába tesznek oda több személyzetet, a nagyobb mennyiségű vonatot befogadni a szűk pályaudvaron lehetetlen, egyik vonat akadályozza a másikat; épp így szembeállíthatók egymással az összes előbb felsorolt tényezőket.

Az olvasó önmaga is reájött most a gyakoribb balesetek okaira. A megnövekedett vonatforgalommal nem áll arányban a vágányok szerkezete, a váltók minősége, a biztosító berendezések hiánya és gyatra volta.

S ha már a vas és acél tulterheltségénél fogva nem bírja el a nagy forgalmat, hogyan bírja el a husból, idegből stb.-ből, mint tudják nagyon csekély ellenálló képességű anyagból levő személyzet.

A mult hibája csak az, hogy még nem volt leszürve az a tanulság, hogy a vasutak minden tényezőjét fejleszteni, tovább építeni, tökéletesíteni kell fokozatosan, évről-évre, nem pedig akkor kapkodni, mikor a bajok előálltak. Mert a forgalom, kereskedelem él, fejlődik, növekszik, csak mi gyarló emberek nem látjuk e növekedést akár csak a fánál, mely évről-évre terebélyesebb lesz.

Ehhez a természetes fejlődéshez járul hazánkban a mult elmaradottságát, régi idők hézagait pótló rohamos fejlődés.

Itt nem lehet személyeket támadni; még a gazdálkodási rendszer is megbocsátható a rohamos növekedés előre nem látásáért, mert külföldi példákól nem lehet okulni, lévén ott a viszonyok merőben mások, a fejlődési processus lassabb, bizonyos megállapodás van náluk; talán a nálunk most fennálló evolúció ott künn egy-két évtizeddel, és enyhébben, simábban folyt le, nem vert akkora port; tehát a külföld szeme nem irányult reá. Csak egy ország vasutforgalma volt a miénkhez a mult években hasonló, ez Olaszországé, hol a főbb momentumokra ép úgy reátalálunk, mint amelyek nálunk előfordultak. Így tudjuk, ott is volt sztrájk, a botrányos személyszállításról minden nászutázó beszélhet, ki hitesse szép szemcín kívül mást is meglátott. Hasonlatos lehetett az áruszállításuk is a miénkhez. De Olaszországban a magánvasuti rendszer állott fönn. Magántársaságoké volt a legtöbb vasut. A kormány eré-

lyesen követelte a fejlődésnek megfelelő beruházásokat. A nagy verseny, a roppant nagy befektetés kimerítette a társaságokat, nem voltak képesek a követeléseknek eleget tenni. Államosították a vasutakat. Akkor még európai hírű állavasutainkat vették mintául. Jártak az olaszok hozzánk tanulmányozni. Dehogy hittük volna akkor, hogy oly hamar csődöt mond ez a büszkeséges intézményünk. Fáj a magyar embernek ezt látni és nem marakodni, egymást okolni, hanem vállalva, mindent elkövetni újra való fölvirágoztatására, mert kereskedelmünk, fennállásunk, gazdasági függetlenségünk egyik hatalmas tényezője a jó vasút, mely ha letörik, legjelentősebb fegyverünk esik ki a népek küzdelmében kezünkől s visszasüllyedünk a Pató Pálok szomorú korszakába, a tengődés, márióholnapra élés letargiájába.

Tehát mit kell tenni? Ezt e lap legközelebbi számában togom megjelölni.

Nemzetiségi izgatás.

Nyílt válasz dr. Vuits Bránkó zombori ügyvéd nyilatkozatára.

Sztapár, 1908. november 20-án.

Sajnos, már sokszor olvastam e címet és még többször gondolkodtam e két háborzongató szó felett és sohasem jutottam olyan eredményre, mely feleletet adhatott volna magamnak azon kérdésemre, hogy hát miért is tűri országunk, hogy ez a két szó minduntalan napvilágot láthasson?!

Könnyű volna ezt a kérdést elintézni, ha az egyedül tőlem függne, mert én mindenegyes izgatón — nem kitessékelném, hanem örökre kiverném az országból; s akkor türelmes betűszedőm biztosítom, sosem rakná össze többé fenti címet s valószínűleg dr. Vuits Bránkó zombori ügyvéd ur sem koptatná többé a magyarországi járdákat, pedig ez az egyedüli hasznos tevékenysége — nem az országnak, hanem — a járdakészítőknek.

És most — Uram bocsásd meg vétkeimet! — nekem foglalkoznom kell ezzel az emberrel, akinek eddig már oly sokszor tapasztalt működése, összes törekvése és egész lénye oly nagy ellentétben áll az igazsággal, a haza- és felebaráti szeretettel.

Nem szándékozom bővebben dr. Vuits Bránkó ur egyéniségével foglalkozni, mert hiszen ez kit érdekelné?! De annál élesebbre fent késsel boncolom nevezett urnak az Ujvidéken megjelenő »Zasztava« című lap f. é. 238. számában megjelent nyilatkozatát, melylyel hirtapilag is beigazolta, hogy az igazság előtte egy ismeretlen fogalom, hogy felebarátait nem tudja s hogy magyar hazáját nem akarja szeretni; s főleg ez utóbbi indított arra, hogy a — csak mindennapi hivatalos akták elintézésére szokot — tollamat bonckéssé változtassam.

Mielőtt azonban a fent idézett nyilatkozat ezen boncolásához fognék, konstataciónom kell, hogy dr. Vuits Bránkó akkor, mikor ezt a nyilatkozatot megkockáztatta, félt valamitől. Hogy mitől, nem tudom határozottan, de sejtem, hogy annak cáfolatától félt; mert különben lett volna annyi bátorsága a »Z. és V.«-ben vagy a »Bács-megyé«-ben is nyilatkozni, amely lapokban nyilatkozó ur a sztapári szerb takarékegylet, mint szövetkezetre vonatkozó szomorú, de minden ízében az igazsághoz hű cikket valószínűleg előbb olvasta, mint a »Branik«-ban, mely e cikket az előbbi lapokból vette át; ha azonban nem félt, vagy annyira gyűlöli a magyart, hogy ennek nyelvén írt lapot sem olvassa, akkor azért nyilatkozott, jobban mondva azért izgatta ellenem, mint magyar ellen a szerbeket csak a »Zasztavában«, mert azt hitte, hogy azt a lapot én nem olvasom s így igazolásra nem lehet alkalmam.

Pedig hát látja tisztelt dr. Vuits Bránkó ur, én sokkal jobban szeretem a szerbeket, mint ön a magyarokat s elolvasom a »Zasztava«-t is és nem tűröm, hogy ön engem a szerbség ellenségévé és akként állítson oda, mintha én a sztapári szerb takarékegylet mint szövetkezetet csak azért jelentettem volna fel, mert annak tagjai szerbek. Nem engedem, hogy ön azon jó viszonyt, mely köztöm és a szerbek közt már 13 év óta (mióta köztük élek) fennáll, egy rossz indulat, elejétől végig valólan nyilatkozatával megrontsa, amitől nem is tartok, mert 13 évi tapasztalatom megtanított arra, hogyan kell a honfitársat becsülni és szeretni — ha arra való —,

legyen az magyar, legyen az szerb, vagy bármilyen nemzetiségű; — ezen tapasztalat megerősítette azon mindenkor felfogásomat is, hogy az a szerb (vagy más nemzetiségű) csak akkor lehet jó hazafi, ha honfitársai által értékére becsülve és szeretetre érzi magát; mert ha egymást szeretjük, akkor közösen fogjuk szeretni hazánkat is, mely csak úgy és csak akkor lesz igazán boldog.

Már pedig dr. Vuits Bránkó ur vegye tudomásul, hogy én — noha igen elenyésző csekélység vagyok is — minden törekvésemet a haza boldogítására irányítom, minek alapjául én a szerbet ép úgy szeretem, mint a magyart; nekem minden jóra való ember egyenlően tisztelt és szeretett testvérem hazánk anyasága alatt. Ön pedig Popsztívóval egyetemlegesen minden tevékenységével csak arra törekszik, hogy az ellentéteket kiélesítse, hogy a lakosságot egymásra uszítsa, hogy a béke létrejöttét megakadályozza s ennek tetejébe megbotránkozásának ad kifejezést a fölött, hogy a szerb »Branik« című lap egy magyar lvenz Jánosnak a szerb takarékegylet elen segítségére van (pedig nekem nem kell segítség).

Vegye tudomásul azt is, hogy én csak azért és akkor léptem akcióba, amikor meggyőződtem, hogy ön még saját elvtársainak sem akar jót, hanem azokat csakis egyházpolitikai céljainak használja fel; s midőn láttam, hogy emberei a toll nélküli szárnyai alatt el fognak pusztulni, akkor én jelentettem fel az ön kétséges védelme alatt álló sztapári szerb takarékegyletet (melynek egyetlen egy szakavatott embere sincsen), hogy annak szerb tagjait idejekorán a biesos végromlásból megmentsem, nem pedig — mint ön megértetni akarja — azért, mert azok szerbek. Ezen jóindulatu eljárásom előnyét, az ön ideáiból kiábrándult egyleti tagok már belátva, nekem köszönetet is mondtak s az 1-2 — még az ön igazgatásának hatása alatt álló — tagja, kik ma még — színlag — hisznek önnek, rövid időn belül szintén meg fognak győződni arról, hogy én díjtalanul és érdektelenül jobb védőjük és igazabb barátjuk vagyok, mint ön, a busásan díjazott nagy szerb; mert én már akkor, midőn az egylet bűzös levegőjét éreztem, nem úgy tettem, mint ön még legutóbb is tette, hogy az alakok zárva tartását tanácsolja; hanem szellőztetésre és a bűzt terjesztő tárgy felkutatására és megsemmisítésére tettem nekik indítványt; midőn pedig erre jogvédőjüket együtt nem voltak képesek, fejelenttem őket, hogy ezáltal az egylet — majdnem egytől végig — ártatlan tagjai idejekorán fertőtlenítsék s megmentve legyenek.

Engem tehát sem bosszu, sem pártoskodás, hanem egyedül az egyleti tagok és a többi érdekeltek iránti jóindulatom indított a feljelentés beadására; ez pedig az ön kötelessége lett volna s határozottan nemesebben cselekedett volna, ha őket idejekorán kihuzza a hinárból, mintsem Popsztívó barátjával minduntalan Sztapárra rándulni és a népet egymás ellen és ellenem izgatni. No de talán már meggyőződtek, hogy a már csak talpalatnyi sztapári területük is mennyire inog a lábuk alatt. Hja! »Amint vetsz, úgy aratsz!«

Ami a nyilatkozat azon részét illeti, hogy én az egyletnek tartoztam, — nem volna megészrevételezendő, mert hát ennél természetesebbet már képzelnem sem lehet, de legalább nyilatkozta volna azt is ki tehermentes Vuits ur, hogy tartozásomat én ki is fizettem; mert ha már annyira előrehaladt, hogy képes az igazságnak egy részletét kimondani, hát iparkodjék legalább egyszer egy egész igazságot kimondani. (Ugyan nehezen fog sikerülni.)

Az pedig, hogy az igazgatóság az én feljelentésem beadása után maga kérte a vizsgálatot, az szintén az ön gyógyithatlan betegségének egy szimptomája; mert hogy ez mennyire nem igaz, azt bizonyíthatja a hivatalos iratcsomag; és bizonyítja az, hogy az igazgatósági tagok maguk és személyesen kértek engem, hogy hagyjam abba az ügyet, de midőn céloamat velük tudattam, helybenhagyólag megnyugodtak.

Hogy pedig a bírósági szemlének mi volt az eredménye, azt ön nem tudja és nem is akarja tudni; tehát miért nyilatkozik olyanról, amiről nem tud, mikor arról sem képes az igazsághoz hűen nyilatkozni, amit tud? Látja, én, az érdektelen, ott voltam s a szakértő és az igazgatóság szájából hallottam, saját szememmel láttam, a jegyzőkönyvbe felvettétek (amit szóról-szóra magamnak is leírtam), hogy az egyletnek eredeti főkönyvei nincsenek, leltára nincsen, váltónaplója nincsen, hogy a mérleg csak 2 csekély tételre 334.000 koronával többet mutat, mint amennyi a meglevő könyvekben találtatott stb. És mindez ön előtt nem rendtelenség? No, akkor ön igen rendes ember lehet! — Hogy állíthatja nyilatkozatában, hogy a megjelent cikk valólan és hogy minden rendben találtatott, mikor ön személyesen azt az indítványt tettem, hogy az igazgatóságot 500 kor. rendbírsággal kellene sújtani? Vagy talán jutalmazást gondolt? És a most itt

működő ujvidéki segédkönyvelő talán a rend fel-forgatása végett van itt? Most nézzen a tükörbe!

Az egylet anyagi károsodását illetően csak annyit mondtam, hogy azt a vizsgálat lesz hivatalosan megállapítani, mert arról ma még senki sem tud bizonyosat, de szó — sajnos — igen is lehet róla.

Most pedig tisztelt dr. Vuits Bránkó ur, miután nyilatkozatának minden egyes részletére megadtam a választ, nem az én, hanem Sztapár község érdekében kérem önt, ne izgasson többé, ne teremtsen többé egyenlenséget, pártoskodást községünkben; s miután mást úgy sem tud, legjobban tenné s legnagyobb hátlára köteleznél azon már igen csekély számra apadt elvtársait is, ha politikai, egyházpolitikai és egyéb működési teret (Popsztívó barátjával együtt) Sztapárról — legjobban négy falai közé — elhelyezné s meg fog győződni, hogy akkor Sztapár község lakosai milyen békés, pártatlan, munkás és hasznos polgárai lesznek a hazának — talán önnel együtt!

Ivenz János
s. jegyző.

Elítelt szállodatulajdonos.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, 1908. nov. 20.

Érdekes törvényszéki tárgyalás folyt le a napokban a zombori törvényszék tárgyalási nagytermében. A tárgyalás részletei a következők: Gajdos István a Ratár-féle vendéglő pincére folyó év január hó 24-én este 11 órakor rózsás hangulatban betért a Vadászkürt-szálloda kávéházába. Leült az egyik asztalhoz és bort rendelt. Társaságában voltak Herczeg Ferenc pénzügyigazgatósági díjnok és Bólics Aladár vármegyei írnok. Alig idogáltak ott egy jó félóraig, amikor a jókedvüknek egy kissé hangsúlyosabb kifejezést is adtak. A hangosan gondolkozókra csakhamar figyelmes lett Récsy Gusztáv kávéháztulajdonos és előbb élőszóval, majd kis idő múlva kézzelfoghatólag is kifejezést adott nemtetszésének, még pedig oly módon, hogy Gajdos Istvánt kidobta a kávéházból. A mámoros pincér, amint a kávéház ajtajához ért, egyik verző szerint lábával bosszúból, a másik tényállás szerint pedig részeg állapotban bezúta a kávéház üvegajtóját. Récsy az üveg csörömpölésére figyelmes lett és a kávéházban levő két koronatanu állítása szerint kabátja zsebébe nyulva, boxerjét ujjaira huzva utána sietett a pincérnek. Utól is érte a szálloda Thököly-uti szárnyának a kerítésénél és a tanuk egyrésztnek vallomása szerint azzal Gajdos többször úgy elverte, hogy a fejét és arcát előntötte a vér. A súlyos ütések a szerencsétlen és különben is berugott pincért annyira eltántorították, hogy alig tudott hazavánszorogni. Súlyos sérülései következtében 32 napig nyomta az ágyat és 40 napig volt munkaképtelen.

Ezen tettéért ült Récsy szállodás súlyos testisértés vétségével vádolva folyó hó 13-án a vádlottak padján. Mentségül beszámíthatlan és felhevült állapotát hangoztatta és azt állította, hogy a boxere igaz hogy a zsebében volt, de nem használta a szerencsétlen pincérral szemben, hanem csak a fejét verte egy pászor a falba. A tanuk zavaros ellentmondásából és vallomásaiból eleinte nem igen lehetett tiszta képet alkotni az egész esetről, csak a koronatanuk és Récsynek ezen legutóbbi terhelő vallomásából lehetett az egész bonyodalmas ügyet némileg megvilágítani. Dacára, hogy az orvosi látlelet tanúsága szerint a fejen ilyen sérülés nem annak a falhoz verése következtében, hanem annak vaseszközzel való ütése folytán keletkezhetett. A vádlottnak ezen beismerő vallomását fogadta el a bíróság. Eperjesy elnök az ügyész és védőügyvédek meghallgatása után hozta meg késő este nagy közönség jelenlétében a verdiktjét, a mely szerint Récsy Gusztávot súlyos testisértés vétségéért, az enyhítő körülményeket figyelembe véve, az idevonatkozó büntető paragrafus legenyhébb szakaszát alkalmazva, 8 napi fogházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. A sértettet pedig az 1639 koronában felszámított költségeinek polgári bíróság előtt leendő tárgyalására utasította. Ugyanezen esetből kifolyólag Récsy Gajdos ellen becsületsértés és magánvagyon rongálása címen viszonzvát emelt. melyet a bíróság figyelembe véve, Gajdos Istvánt becsületsértés vétségéért 20 korona pénzbüntetésre, magánvagyonrongálásért pedig 60 korona fő- és 20 korona mellékbüntetésre ítélte. — Récsyénél súlyos körülménynek vétett az, hogy az összehívottak, tehát az esemény megtörténte után jóval később futott az utcára és támadta meg a mítsem sejtő Gajdos.

Az ügyész az ítéletben megnyugodott, míg az elsőrendű vádlott védője, dr. Zátanyi Dezső és a másodrendű vádlott ügyvédje dr. Thurszky Zsigmond felebbezték.

— **A martonosi eset.** A kath. klérus egyik ügyes tollja egy megyei lapban a következő érdekes és találó megjegyzéseket fűzi a martonosi esethez:

»De hát hogyan magyarazzuk a martonosi ügyek körül esett szavazásokat« — kiált fel páthossal Bajmoki ur. — Édes Istenem! Egy ligouri szent Alfonz adna igazat nekem, ha e nagy moralista ítélete alá bocsátanám szavazatomat... Igaz, nincs oly »józan érzésem«, mint Bajmoki urnak s így — fájdalom — ez a »józan érzésem« nem is sughatja meg nekem pro primo azt, hogy itt »katholikus ügyről van szó«, — pro secundo, hogy itt »a magyarság szupremanciája fogog kockán«. (Per amorem piperis, hát ilyen üveglábakon állna több mint 4000 színmagyarnak szupremanciája 1000—1000 szerb fölött?) Sőt — kedves Bajmoki ur — mélységes fájdalomra ki kell jelentenem azt is, ha holnap kellene újból szavaznom ez ügyben, én régi szavazatomat újból állnám, mert én — Bajmoki ur — sokkal könnyelműbb legény vagyok, mint ön, — én ugyanis 4000 magyar léleknek se hitét, se hazafiságát nem féltem egy fikarcnyit se attól, ha négy választókerületből az egyikben szerb nemzetiségű képviselőt is választhatnak, — de sajnálom a meggázolt igazságot, (micsoda középkori, elavult idealizmus!) midőn 1000—1000 szerb atyánk fiának, kik a magyarsággal mindig legbensőbb barátságban éltek, lehetetlenné tették mindenkorra, hogy valamikor is bekerülhessen egy szerb a község-házára, mint választott községi képviselő... Mert nekünk, papoknak — úgy vélem — »az igazságra« is szabad tekintenünk, — vagy mi?...

Ad notam: szerbek! Hisz a martonosi szerbek — tudtommal — mind radikálisok, a koalíció, főleg a Kossuth párt főtámaszai és oszlopai, a »Magyarország« reményei és Balla Aladár kedvencei!... És letiprásuk mégis a magyarság győzelmét, a hit diadalát jelentené?... Ily pyrhusi győzelmekre — úgy érzem — se a magyarság, se hitünk nem aspirál!

Egy plébános érdemeinek elismerése.

— Saját tudósítónktól. —

Bátmonostor, 1908. nov. 22.

Külső keretében és belső tartalmában egyaránt szép, megkapó ünnepségszínhelye volt községünk. Derék, népszerű plébánosunknak a közügyek terén szerzett nagy érdemeit ismerték el oly módon, amiben kevés férfinak van része.

Kozák József bátmonostori plébános üdvözlésére a napokban az espereskerületi papságnak több illusztris tagja jelent meg. Jelenvoltak: Vojnits Dániel apát Kuczka Péter káplánjával, Sverer Ferenc vaskuti plébános, Kuts János esperes és Lencsér Péter nagybaracskai káplán, továbbá Vojnits Máté bajai járás főszolgabírája és Koller Dezső Baja város kapitánya.

Kozák József bátmonostori plébános 1904-ben a legzavarosabb, legnehezebb viszonyok közt vette át a plébánia vezetését. Rövid 4 évi működése alatt körültekintő higgadságával és türelmével annyira rendezte a zavaros viszonyokat, különösen a pátronátusi ügyet, hogy a polgárokból álló patronátus, amely azelőtt folyton csak a jogait hangoztatta, az ő közbevetésére a pátronátusi ügyet teljesen rendezte, sőt plébánosválasztási jogait is az ügyek békés rendezése végett teljesen feladta.

Vojnits Máté főszolgabíró ez alkalomból, mint a járás feje üdvözölte Kozák József plébánost, kívánván neki, hogy türelmes kitartásával

a bátmonostori hívek javára az Isten őt soká éltesse.

Majd a bátmonostori hívek vezető férfiai üdvözölték, biztosítván őt rendíthetetlen bizalmukról és támogatásukról.

Tanítógyűlés Magyarkanizsán.

— Saját tudósítónktól. —

Magyarkanizsa, 1908. nov. 17.

A magyarkanizsai espereskerülethez tartozó róm. kath. tanítók Magyarkanizsán, f. hó 11-én, Márton Mátyás tb. kanonok elnöklésével jól látogatott ülést tartottak, melyen több aktuális pedagógiai kérdést vitattak meg.

A tanítók a szokásos szentmise után a piactéri iskolában gyülekeztek.

Márton Mátyás elnök tartalmas megnyitó beszédében utalt az egyes tanítási hibákra. Ahelyett, — ugymond — hogy a népiskolai tantárgyakat a szentírás gyönyörű, nevelő hatású történeteivel fűszereznék, holmi boszorkányokat, tündéreket és Babszem Jankókat állítanak a gyermek lelki szemei elé. Majd a nem egyöntetű iskolai szemléltető képekről tartott találó megjegyzéseket. Tartalmas szavait élénk helyeslés követte.

Majd megkezdődött a kitűzött pedagógiai tételek fölolvása. »Helyes-e a tankönyvekben a kép, avagy nem?«

Igen praktikusán oldotta meg ezt a kérdést Dömök Károly, a magyarkanizsai tanítók nesztora.

Kálmán Berta tanítónő is ugyanazt a tételt olvasta fel. Igen hosszan és helyesen érkezett a kitűzött dologról.

Tanítási dolgozatul Lipták Sándor a fononimikával, Bakota Péter az irva olvasás és a fononimika összehasonlításával tartottak előadást. Sikerülten fejtették meg mindketten. Prisztai Ferenc olvasmány-tárgyalást tartott a pap hivatásáról. Élvezettel hallgatták előadását.

Indítványok során a kántortanítói nyugdíjról volt szó.

Az elnök végül szép szavakkal mutatott reá a gyűlés eredményére.

Majd igaz magyar vendégszeretettel látta vendégül a jelenvolt tanítókat a parochián.

I—ts.

H I R E K.

Visszhangra — visszhang.

*Nagy célok, szent eszmék
Temploma tárva;
S telkünk felkeresi
Áldozni vágyva.*

*Van, ki a hívőket
Mosolyogja, szánja.
Van, ki hirdetőjét
Meg is dobálja.*

*Jóságos, meleg szó
Oly igen kevés.
... S oly kedves buzdító:
Az elismerés.*

Molnárné Radich Jolán.

A képviselőházból.

Csütörtökön a balpárt egyik legtehetségesebb képviselője, Farkasházy Zsigmond szólt a költségvetéshez. Majdnem 2 órán át, erőteljes retorikával hadakozott a mamelukserg ellen. Magas színvonalon álló fejtegetései során tételről tételre sorolta föl a kormánynak irtózatos bűneit. A talpfák szállítására és a kormányssajtó zsoldjára

vonatkozó leleplezése minden lelkiismeretes, becsületes embert megdöbbenített. A kormányt dicsérő ujságokról kimutatta, hogy 2¹/₂—3 millió korona pauszát kapnak. Most már mindenki láthatja, hogy a sajtó gáncs nélküli lovagjai, a híres Bayardok miért magasztalják égig a mostani uralmat. Gyelmis Gerő, aki e napon egyedül képviselte a bácskai gárdát, nagyokat nyelt ezeknek hallatára. Az ilyen »tisztakezü« rendszerért nem igen volt érdemes régi pártállását elhagynia.

Az ülés elején az elnök bejelentette az összeférhetlenségi állandó bizottságnak Ertl Jánosra vonatkozó értesítését, mely szerint a bizottság az előkészítő eljárást befejezte s hogy az ügynek kisorsolendő ítélőbizottság előtti előadásával Hellebronth Gézáat bizta meg. A bizottságot 27-én sorsolják ki, nyomban utána tartják meg a tárgyalást. Szegény Ertl János alighanem drukkol, mert a tárgyalás napja éppen péntekre esik. Hódságon pedig félnek ettől a naptól.

Pénteken válaszolt Farkasházy támadásaira Sterényi államtitkár. Tisztára akarta mosni a kormányt, e helyett azonban — akarata ellenére — az iszapba mártotta őket. A talpfák szállításának botrányos ügyével kapcsolatosan kénytelen volt bevallani, hogy Glatz Antal bihari főispán többször járt a kereskedelmi miniszteriumban a végett, hogy a Laroche és Darvas bihari cégnek talpfák szállítására vonatkozó ajánlatát versenytárgyalás mellőzésével fogadják el. Az ajánlatot el is fogadták, még pedig versenytárgyalás kiírása nélkül.

Ugyan mit tettek volna Hieronymivel és gróf Serényi Bélával, ha hasonló incorrektséget el mertek volna követni? Aligha tapsoltak volna olyan veszettül, mint ahogy azt most tették.

Az ülés elején Lányi Mór Baloghy Ernővel évődött a függetlenségi pártban észlelhető elkülönítésekről. Lányi ugyanis a liberális csoporthoz, Baloghy a konzervatív frakcióhoz tartozik. Pedig az utóbbi jó ideig szitta magába a Tisza-korszak liberális levegőjét, amit az ülés előtt, egy beszélgetés folyamán nem is tagadott le. A folyosón ugyanis Justh Gyula megszólította Gabányi Miklóst, a régi, hamisítatlan függetlenségi politika egyik romlatlan bajnokát, s tréfás hangon szemrehányással illette, amiért az ujságírói karzatot az ülésteremmel föl nem cseréli.

— Hiszen egymást követik az időszaki választások, s te, Miklós sehol se lépsz föl? — szólt a házelnök Gabányihoz.

— Föllépnék én szívesen, kegyelmes uram — válaszolta Diosadnak volt követe — de amikor az ilyen ősmamelukokból lett 48-asok előbbrevalók. — Miközben az arra haladó Baloghy Ernőre mutatott.

— Hohó! szólt zavartan Baloghy. — Miféle ősmameluk?

— Hát nem voltál egész életedben Tiszapárti 67-es?

— Az voltam. De nem ősmameluk.

Hej! a Tiszapolitikának az ázsiója kezd már emelkedni, ha a verbászi követ ilyen nyiltan vallja politikai multját.

Az ülésterem jobboldali sarkába, a gyorsírói korlátnál Lázár Pál Polónyi Gézával beszélgetett. A legilletékesebb forrásból akarta megtudni, hogy vajjon igaz-e a lapoknak az a híre, hogy a volt igazságügyi miniszter antiszemita pártot alakít. Polónyi megcáfolta a híresztelést. Ha ő politikát csinál, hát nem homokra épít.

— Kár a homokot kicsinyleni — gondolta magában Lázár Pál. — A homokból kerülnek ki a munkásházak részére szánt koalíciós téglák, melyek csekély félmilliót jövedelmeznek némely kormánytámogatónak.

Szombaton Mezőfi, az újjászervezett szociálisták fiatal vezére támadta a kormányt kegyetlenül, Nagy Emil, a stréberség megtestesítője és néhány rokonlelkű híve zavarni próbálták, a véres száju »szoci« azonban dörgő hangjával tulkiáltotta a kisdedeket.

Ennek az ülésnek a végén 4 interpelláció és 2 miniszteri válasz is elhangzott. Nyolcvan-négy választ várt interpellációra csak két felelet.

Ez jellemzi legjobban a kormány lelkiismeretességét.

Hétfőn a borhamisítások és a hamis bor forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalták. A javaslaton becsületes szellem, üdvös irány vonult végig, de azért akadnak a többség soraiban olyanok is, akik alattomosan ellene dolgoztak. Persze, ezek vélekedtek, hogyha a többség hamisítja az elveket, mért ne tehetné ezt a kereskedő és a korcsmáros a borával.

Kedden Nagy, György a karzat hölgyközönségének kedvence szolt a költségvetéshez. Tüzes temperamentummal, az érvek és bizonyítékok nagy halmazával támadta a kormányt és különösen az osztrák császári uralom védőjét Wekerlét, aki a szónok retorikai ostorcsapásaitól érintve, nem a legjobban érezte magát. *Mihálovits* Endre, aki 1 kilogramra való leveleket bontogatót, csodálkozott, hogy a miniszterelnök szó nélkül tűrte a kemény igazságokat. Ő már nem nézhette nyugodtan a balpárti képviselő sikerét, átment *Fernbach* Péterhez s ott *Gyelmis* egyútt bácskai ügyekről tereferáltak mindaddig, míg a zombori követ, akinek *Szterényi* államtitkárral volt tanácskoznia valója, kegyelemben el nem bocsájította őket. — *Lányi Mór* Zachariás és Buza társaságában hallgatta a kuruc székelyt. Nem ok nélkül irigyelhette, hogy véleményét, szive bánatát ily szabadon mondhatta el. Hej! az a pártbilincs ne lenne, hogy helyeselt, tapsolt volna. *Adamovich* Iván is, aki *Förster* Ottó zamatos vicceit hallgatta, alighanem szintén így tett volna. Dehát ő is koalíciós — még.

Szerdán szavazták meg a sürgősségi indítványt. A »lekanyult bajuszu kurucok« — amint a mai uralom hivat *Sándor* Pál utolsó nagy beszédében ötletesen nevezte — már jóval 10 óra előtt tömegesen jártak-keltek a folyosón. Az elnök azonban fél 11-ig várt, csak hogy az indítvány sorsát újabb kudarcnak ki ne tegye. Ekkor gyorsan végeztek a szavazással, még pedig a kormány intenciója szerint. Most már tehát naponta 8 órán át fog hömpölyögni a szóáradat. *Lukács* László nemzetiségi ügy is tett, mintha ezt az ülést napot neki szánták volna. Széles mederben tárgyalta a nemzetiségi kérdést. Fölfogása nem volt ugyan kifogástalanul hazafias, de érveit a szentesített törvényből szedte, s így törvényes állásponton állt. A képviselők egy része — tudniillik azok, akik törvényhozói hivatásukat komolyabban fogják föl — nagy figyelemmel hallgatták. *Ertl* János, *Mihálovits* Endre és *Fernbach* Péter az utóbbinak padjából, *Gyelmis* Gerő pedig valamivel följebb lesték a szónok érdekes előadását. Később *Lányi Mór* is hozzájuk csatlakozott.

A vak.

*Mindegy neki, nappal-e vagy éjjel,
Borus fellegek járnak
Avagy földül minden szerte-széjjel.*

*A kocagót nem látja: a hangjáról
Jéli meg a szívet
S a busulót felleli szaváról.*

*Mosolyt nem ismer és boldog arcot
Nem látott szegény soha.
Jay küzd szívétetével harcot;*

*És ha néha berba önti bűjöt,
Csak lelki s eméliek
Xinti rózsavai teli az utját.*

Dr. Poller man Artur.

Bácskaiak a pátriárkánál. A bácskaiak száztáru küldöttsége vasárnap tisztelgett *Bogdánovits* Lucian pátriárkánál. A deputációt *Fernbach* Károly főispán vezette. A megye nevében *Lovászy* Andor, a város nevében *Alföldy* h. polgármester, a szerbség nevében *Kovácsics* István és *Kupuszarevits* Lyubó üdvözölték a főpapot, aki meghatva köszönte meg az ovációt. A pátriárka és

meghitt hiva, *Viediczki* György kuboli arczimandrita ezután bemutatták a palota történelmi nevezetességű tárgyait. Végül a főpap ebédet adott vendégei tiszteletére.

Anyakönyvi hivatalok megvizsgálása. *Katona* belügyminiszteri titkár — mint levelezőnk írja — kedden Titelre érkezett az anyakönyvi ügyek megvizsgálása végett, amit nyomban meg is ejtet. A járásnak még több községében fogja az anyakönyveket megvizsgálni.

— **A királyi tanfelügyelő Apatinban** Apatini levelezőnk írja: *Faragó* János Bács-Bodrogvármegye agilis tanfelügyelője f. hó 10-én Apatinba érkezett az iskolák látogatására. A polgári fiu és leányiskola, a községi elemi iskolák, valamint az izraelita népiskola alapos megvizsgálása után teljes megelégedését nyilvánította a látottak és hallottak felett. A polgári fiu és leányiskola *Veigang* János igazgatása alatt szembetűnő haladást mutat, a községi elemi iskolák szintén a magyarság védvái, valamint a zsidó népiskola is a magyar nyelv terjesztésének szolgálatában áll. Tisztaság, rend uralkodik mindenütt. Jóleső örömmel vették ezt az apatiniak tudomásul és köszönetüket *Weigang* János polg. isk. igazgató és *Kleiner* József elemi iskolai igazgató előtt is tolmácsolták. A tanfelügyelő tiszteletére este bankett volt *Lindenmayer* vendéglőjében, hol jókedv és fesztelenség uralkodott.

Uj mérnök. *Hirschenhauser* Andor zentai mérnökjelölt a napokban sikerrel tette le a mérnöki vizsgát.

Tanítóválasztás Zentán. A Zentán megüresedett egyik tanítói állásra *Stökl* Józsefet választották meg *Kovács* Jánossal és *Jedlicska* Ilonával szemben.

Hivatalvizsgálatok a topolyai járásban. A topolyai járáshoz tartozó községekben e hó 17-én kezdődtek a hivatalvizsgálatok, melyeket — mint levelezőnk írja — a járás főszolgabírája, *Császár* Péter tartotta, *Kovács* Lajos járási számvevő, dr. *Sárkány* János és *Limbec* Elek jár. rendőrfelügyelő közreműködésével. E hó 17-én volt a vizsgálat Bajsán, ahol a főszolgabíró *Kanyó* Ödön helyettes jegyzőnek teljes elismerését fejezte ki a tapasztalt rend és pontosság fölött. E hó 20-án Bácsfeketehegyen volt a vizsgálat. Itt is példás rendet észlelt.

Az óbecsei tanítók lakbéré. Óbecsén az új törvény alapján a tanítóknak 360 korona lakbér és 20 korona kertilletmény jár. Miután eddig a tanítók 300 korona lakáspénzt kaptak az iskola főtartó községtől, ama kérelemmel járultak a képviselőtestület elé hogy törvényes járandóságukat adja ki. A közgyűlés elutasította a kérelmet. A vármegyei közigazgatási bizottság november 6-án tartott ülésében a sérelmes határozatot feloldotta és utasította az elüljáróságot, a főszolgabíró útján, hogy ezen illetményeket 1907. július 1-től számítva szolgáltatassa ki, különbeni közigazgatási végrehajtás kötelezettsége mellett.

Topolya község pénzeit. az ottani három pénztézetnél egyenlően helyezi el. Az egész összeg 82.600 korona.

A topolyai kath. iskola. *Jagicza* István topolyai r. kath. adminisztrátor, mint iskolaszéki elnök értesítette a képviselőtestületet, hogy az iskolatestvéreknél még szükséges tanterem fölállítását az érsek ez időszert nem hajlandó felépíteni, hanem hajlandó a káptalan útján a községnek e célra 10000 korona olcsó kölcsönt adni. A közgyűlés kimondotta, hogy a község ez időszert a kölcsön felvételére képtelen s tekintettel a tanterem égető szükséges voltára, kérelmet az adminisztrátor útján megismélik az érseknél.

Egy ügyvéd elleni csőd megszüntetése. A dr. *Szilágyi* Károly zombori — azelőtt bezdáni — ügyvéd ellen elrendelt csődöt a zombori törvényszék, a hitelezők beleegyezésével, megszüntette.

A bajai tanári kar köréből. A földmivelési miniszter *Schwab* János bajai jeles gazdasági szaktanárt az ottani állami tanítóképzőtől a soproni ág. ev. tanítóképzőtintézethez helyezte át. Helyébe pedig *Csepreghy* Gyula algyői földmivésiskolai segédtanítót nevezte ki.

A titeli katolikus kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Elöljáróválasztások a topolyai járásban. A topolyai járásban — mint levelezőnk írja — az elöljárók mandátuma ez év végével jár le. Az elöljárósági választások tehát megindultak. Bajsán e hó 18-án volt a választás, melynél a járás főszolgabírája volt jelen. Az eredmény ez: *Biró* Klebecskó János, helyettes bíró *Gracza*

József, közs. pénztárnok *Földváry* András, kir. adószedő *Dévits* István, közgyám *Hornok* János. I. esküdt lett *Licskó* Márton, II. esküdt *Petrás* Elek, III. esküdt *Másits* Velinur, IV. esküdt *Bandobranszki* Milán.

Bácsfeketehegyen e hó 21-én volt a választás, a következő eredménnyel: *Biró* lett: *Bányai* Péter, albíró *Lódi* Gábor, közs. pénztárnok, *Papp* Imre, kir. adószedő *Szolga* Sándor, közgyám *Butor* József idb., I. esküdt: *Harangozó* Lajos B., II. *Terebesi* Sándor, III. *Király* Ferenc *Lódivő*, IV. *Bittlingmayer* György V. *Schwebber* Fülöp (*Schmidt* veje).

Képviselő választások Szondon. E hó 20-án tartották meg Szondon a községi képviselők választását. Rendes tagok lettek: *Zéc* Pál, *Karajkó* István, *Gyanits* János, *Liebrecht* Ferenc, *Reiter* János, *Zéc* Gáspár, *Hemeli* András, *Butkovics* Ferenc, *Zundl* József, *Poturica* Lőrinc; póttagok: *Sándorov* Márk, *Drescher* József, *Pálinkás* István, *Vidákovics* Jakab, *Csobán* Pál.

Érdekes esküvő Bátmonostoron. E hó 19-én d. u. 3 óraker tartotta *Mozolán* János és *Monostori* Pál esküvőjét *Fratricsevics* Margit és *Fratricsevics* Etelka urhölgyekkel. Az esküvőnek — mint levelezőnk írja — különös érdekességet tulajdonít az a körülmény, hogy két testvér, két testvérpárral kelt egybe.

A topolyai kisbírák fizetését a képviselőtestület 50–50 koronával fölemelte.

Gondnokság alatt. *Gyurián* Lukácsné szabadkai, *Czobor* István bajai lakosokat gondnokság alá helyezték.

Postamesterek áthelyezése. A temesvári m. kir. posta- és távirdaigazgatóság *Czászár* Mihályné szül. *Nagy* Gizella bogárosi és *Berényi* István militicsi kir. postamestereket saját kérélmükre kölcsönösen áthelyezte.

Házasságok. *Ényi* Dömötör *Aladár* apatini általános kedvelt járásbíró eljegyezte f. hó 22-én *Dombovits* Mariska kisasszonyt, *Dombovits* Dávid apatini földbirtokos és téglagyáros leányát.

Dr. Ritter Gyula Zentáról eljegyezte *Tóth* Eszter kisasszonyt.

Ádám Sándor verbászi magántisztviselő eljegyezte *Haász* Irén kisasszonyt *Puháról*.

Kuzman Miklós bezdáni regálbérő nőül vette *Peer* Mariska kisasszonyt, *Peer* Ottó bezdáni vendéglős leányát.

Czabafy Jenő ujkécskai tanító, bácskai földink eljegyezte *Grézló* Margit kisasszonyt, *Grézló* Gyula tiszahégyesi jegyző leányát.

Ujvidék térképezése. Ujvidék város felmérését és térképezését *Szesztay* László budapesti műegyetemi magántanár vállalta el 48.000 koronáért. A munkát másfél év alatt köteles elvégezni.

Lelvel a washingtoni Fehér Házból egy bácskai írónak. *Vértesi* Károly utirajzírót az 1904-ik évi amerikai körutazása alkalmával *Roosevelt* elnök szívesen fogadta kihallgatáson. *Vértesi* Károly megírta azóta nagy munkáját »*Körutazás Amerikában*« című könyvét s ebben egy jellemrajzot *Roosevelt* elnökről. A nevezett író, illusztrált könyvével egy diszesen bekötött remek példányát s az elnökről szóló cikket az elnöknek angol fordításban megküldvén, a *Fehér Házból* f. é. november 9-iki kelettel egy kedves megszólításu és meleg hangu levél érkezett a szerzőhöz, melyben az elnök megköszöni az író szives figyelmét és nagyrabecsült udvariasságát.

Életveszélyes kompátkelés. A titeli kompátkelés — mint levelezőnk írja — majdnem két fiatal életet követelt áldozatul. A feltűnő eset a következő: A titeli hajóhidnak a kemény hideg miatti eltávolítása folytán kompátkelést hoztak forgalomba. Ez a közlekedési eszköz e hó 23-án majdnem egy egész násznépnek okozta halálát. Ugyanis *Markovics* Zsárkó tanárjelölt lakodalma jött a délutáni órákban *Perlosnál* Titelre. Amidőn a kompból a menyasszonyos hintó kihajtott, a rozoga kijáró letörtött, a lovak a vízbe estek. Hogy a hintót nem rántották maguk után, annak köszönhető, hogy a kompon volt emberek megragadták, az istrángot és a rudat elvágták és így a lovak a partra usztak. Ijedségen kívül más baj nem történt.

Ingyen tanfolyamok Palánkán. A D. M. K. E. elnöke közönségre teszi, hogy az idei téli időszakban is éppen úgy, mint a mult évben, a palánkai felnőttek részére tanfolyamokat nyit, melyeken mindenki díjmentesen részt vehet. Akik

nem tudnak írni és olvasni, azok néhány hét alatt megtanulhatnak. Iparosok és kereskedők részére továbbképző tanfolyam lesz, ahol a résztvevők magyarnyelvet, könyvvezetést, üzleti levelezést, ipari számvetést és sok egyéb hasznos ismeretét megtanulhatnak. Építő iparosok részére külön tanfolyam lesz, melyeken számtan-mértan és építőipari szakrajzot tanítanak.

A szabadkai ügyvédi kamara köréből. A szabadkai ügyvédi kamara közírárré iesz, hogy *Sztojkovics György* szabadkai ügyvéd a lakóhelyét Zsablyára helyezte át, hogy *Szemző Dezső* dr. zombori ügyvéd az ügyvédek lajstromába iktatta és hogy dr. *Blau Lajos* szabadkai ügyvéd családi nevét »Bán«-ra változtatta.

Halálozások. *Bernhard Katalin* a napokban 83 éves korában meghalt. Az elhunytban, akit nagy részvétellel temettek el, *Bernhardt Ernő* és *Bernhardt János* városi főorvos közeli rokonukat gyászolják.

Borza Nándor ny. bajai tanító 65 éves korában meghalt. Nagy részvétellel temették el.

Meglopta az édesapját. *Slingár Péter* topolyai lakos e hó 21-én azt a panaszt tette a topolyai csendőrségnél, hogy 21-ére menő éjjel ismeretlen tettes feltörte a kamráját és onnan 2 zsák buzát 28 korona értékben ellopoit. Ugyanazon éjjel *Dezső Juliannánál* is betörték és onnan 6 korona készpénzt, egy női aranyórát és láncot és egy pár arany fülbevalót 120 korona értékben loptak el. A csendőrség a nyoinozás során kiderítette, hogy mindkét helyen *Slingár Péter* fia János, aki *Dezső Juliannával* vadházaságban élt, tört be. A vizsgálat megindult.

Katalin bál Topolyán. A *topolyai polgári olvasó-egylet* e hó 22-én saját helyiségében szépen sikerült *Katalin-bált* rendezett. A bevétel volt 163 korona, ebből kiadás 100 korona, tehát a tiszta haszon 63 korona volt.

A Sorompórói és a Tulipán Szövetség Magyar Védő Egyesületeiről. A fővárosban az iparpártolás hangos napjának mondhatjuk a múlt vasárnapot. A Sorompó országos iparvédő liga délelőtt 1/2 11 órakor tartotta *Batthyányi Lajos* gróf elnöklésével a történelmi nevezetességű vármegyeház nagytermében diszgyűlést előkelő, díszes és nagy közönség jelenlétében. A gazdag tárgysorozat a tíz pontból állott. Beszédet mondtak *Téglás Géza* dr. a Sorompó elnöke, *Nagy Emil* dr. országgyűlési képviselő, *K. Szász Béla*, a Sorompó ügyvezető alelnöke és *Melha Armand* dr. a Sorompó társelnöke. Ének, szavalás, zongorajáték, *Schindler Marianna*, *Sebessy Olga* urleányok és más bajosságok közreműködése tette vonzóvá az ünnepélyt, a Sorompó első nagyobb fellépését.

Délután 4 órától 7-ig nagy értekezlet volt a Tulipán Szövetség Magyar Védő Egyesület hivatalos helyiségében ugyancsak *Batthyányi Lajos* gróf elnöklésével. Tíz vidéki testvéregyesület részéről jelentek meg kiküldöttek a beható tanácskozásra s az ország több részéről összegyűltek nagyon érdekessé tették a tanácskozási vitát. A zombori testvéregyesületet mind a két gyűlésen *Vértési Károly* elnök képviselte, ki a tanácskozás folyamán több tárgyhöz szólott s egyik beszédét hangosan meg is éljenezte. A Védő Egyesület jövő munkatervét állapították meg, mely most a testvéregyesületekhez kerül további eljárás végett.

A baja-bátaszéki vasut teherpróbája. Bajáról jelentik: Szorgos és szerény munka folyik ezidőszerint a bajai Dunahídnál. Miután a hid munkálatai teljesen befejeztettek, most eltávolítják a hidról és a hid mellől az összes állványokat és teljesen szabaddá teszik mindentől. Ez a nagy munka nagyon is fontos alkalomból történik. December hó 9-én nagyjelentőségű esemény történik a baja-bátaszéki Dunahídon. Ezen a napon tartják meg a hid teherpróbáját. Ennek megtörténte után alig áll valami útjában a hid megnyitásának. Ha a baja-szabadkai és a bátaszéki-dombóvári vonal elsőrangúitási munkálatai elkészülnek, így május elsejére átadhatják az országos fontosságú vonalat a forgalomnak.

A Magyar Ujságkiadók Szövetsége e hó 24-én, a Pesti Lloyd-társulat díszes helyiségében, *Zilahy Simon* elnöklésével választmányi ülést tartott, melyen az ujságkiadás érdekkörét felölelő több fontos ügyet tárgyaltak. A nagyszabású, magvas elnöki megnyitó után az ujságok és a hirdetőirodák közti viszony szabályozásának fontos kérdését tárgyalták. Ehhez az elnökön kívül *Sümegei Vilmos* orsz. képviselő,

Horváth C. Guidó, a Pesti Hirlap igazgatója, *Engel Lajos*, a Szegedi Napló tulajdonosa, *Barta Károly*, a Pester Lloyd igazgatója, dr. *Marton Sándor* jogtanácsos és *Pető Lajos*, a Bács megye szerkesztője szóltak hozzá. Végül *Sümegeinek* egy, a kérdés megoldására alkalmas indítványát fogadták el. Négy új tagot is fölvettek. Egy ajánlott titkos szavazás után valamennyi szavazattal egy ellen visszautasították.

Az após panasza. Öreg, törődött ember tett feljelentést a bajai bíróságnál. Az volt a panasza idősebb *Hamhaber Antal bácsbokodi* lakosnak, hogy menyé, ifjabb *Hamhaber Antalné* azért verte el, mert az öreg rászólt, hogy több gondot fordítson az otthoni gazdaságra.

Ujvidéki munkásházak. Ujvidék város tudvalevőleg elhatározta, hogy 250,000 korona összeggel munkásházakat épít. A földmívelési miniszter értesítette a várost, hogy ehhez 30 éven át évi 5000 koronával járul hozzá.

A gombos-erdői gőzkomp, minthogy az enyhe időjárás folytán a jégzajlás megszűnt, ismét forgalomba helyeztetett.

Az ujvidékiek a monitorokra pályáznak. Az ujvidékiek nagy tevékenységet fejtenek ki az ottani téli kikötő létesítése iránt. Ezzel kapcsolatosan mozgalmat indítottak a dunai monitoroknak Ujvidéken való állandó telelése végett is. A legutóbbi városi közgyűlésen ugyanis, tekintettel arra, hogy a Balkán viszonyokkal kapcsolatos események eléggé nyomatékosan igazolják azt a fontosságot, melylyel Ujvidék város mint katonai állomáshely bír, fölterjesztést intéz a honvédelmi miniszterhez az iránt, hogy a dunai hajóraj állandó állomáshelyéül Ujvidék jelöltessék ki és hogy a honvédség jelenlegi létszáma egy második zászlóaljjal szaporíttassék. Dr. *Balla Aladár* főispán és gróf *Teleki Arvéd* országos képviselő kértnek fel, hogy a város feliratait az illető miniszternél támogassák.

Magántisztviselők egylete Ujvidéken.

Az ujvidéki magántisztviselők e hó 15-én az »Ujvidéki Lloyd« helyiségeiben *Kis M. Lipót* elnökle alatt gyűlést tartottak, melyen egyhangú lelkesedéssel kimondták a »Magántisztviselők Egyesületének« megalakítását. *Schiff Lajos* lendületes beszédben fejtette ki az egyesület célját, hangasulyozva az összetartás szükségességét és tömörülés előnyeit a magántisztviselők körében, egyúttal kiemeli, hogy az egyesületnek politikai céljai nincsenek és tisztán a magántisztviselők társadalmi együttélését kellemesebbé és bensőbbé tenni, a közös érdekek előmozdításának lehetővé tétele, valamint a tagok kulturális és szakismertének fejlesztése képezi célját. Miután az egyesület megalakulását a közgyűlés kimondotta, megválasztotta tisztikarát és az alapszabályokat elfogadta. Megválasztottak: elnök: *König S. Mihály*, a Zsófia gőzmalom igazgatója, másodelnök: *Kis M. Lipót*, főtitkár: *Krishaber Manó*, titkár: *Gottlieb Leó*, háznagy: *Herbich József*, pénztárnok: *Sewar Egon*, ellenőr: *Rangl Endre*, számvizsgálók: *Kulka Emil*, *Gurszky Gyula*, *Weliacha Ferenc*. Választmányi tagok: *Kunvári Ilonka*, *Krausz Ármán*, *Nussbaum Marcell*, *Schiff Lajos*, *Gold Béla*, *Schönberger Henrik*, *Stein Jakab*, *Mitterling Rezső*, *Szlepcevicz Zsarko*, *Zsivora Pál*, *Schönberger Jenő*, *Günz Géza*, *Weinfeld Márk*, *Gábor Zsigmond*, *Zima Károly*, *Hajós Miksa*, *Eppinger Miksa*, *Wirt Gyula*, *Török Arnold*, *Selig József*, *Tüllner Ferenc*, *Bolescka János*, *Hoffmann Lajos*. Póttagok: *Komlós Rezső*, *Blahm László*, *Zoltán Gyula*, *Kunitz Dávid*, *Stauffer Rudolf*, *Fradl Károly*.

Táncestély Titelen. A titeli katolikus kör f. hó 22-én saját helyiségében felolvasással egybekötött jól sikerült táncmulatságot rendezett.

Hangos mulatozás. *Katánszki Jeczo* és *Nésin Perica* felsőkaboli lakosok hirhedt gonosztevők — mint levelezőnk írja — mulatozás közben a korcsmában megjelent *Naszvagy András* rendőrvetető fejét boros üveggel bevették. Az utcán pedig, *Nesztorovits Milánét*, mert állatias kívánságuknak nem volt hajlandó eleget tenni, megverték; majd az egyik utcai lámpát összetörték, végül pedig *Marberger Samu* kereskedő üzletajtáját megrongálták. Az eljárást megindították ellenük.

Halálos baleset. *Titeli* levelezőnk írja: *Bogdánér Száner* 11 éves siketnéma fiu e hó 20-án egy vigyázatlan pillanatban *Dobanováscki Vászsa* benzinnalombába beosont. Ott a kerék elkapta és az első fordulónál fejét teljesen leütötte.

Hogy ez ügyben kit terhel a felelősség, a bíróság fogja megállapítani.

Tombolaestély Zsablyán. A szablyai önkéntes tűzoltó testület folyó hó 28-án a *Wallauch-féle* vendéglőben saját pénztára javára, tombolaestélylyel egybekötött táncmulatságot rendez. A tűzoltó testület ezen első mulatsága iránt általános az érdeklődés.

Dalárdabál Apatinban. Az apatini dalárda f. hó 21-én este a *Marsch* szállodában fényesen sikerült dalestélyt rendezett, bálal egybekötte.

Halálos szerencsétlenség. *Apics Gyóka*, zsablyai földműves 13 éves *Luka* nevű fia — mint levelezőnk írja — e hó 20-án *Vucsetin Péter*, szélmalom tulajdonos malmába ment, hogy az ott levő kukorica őrlését megsürgesse. E közben megnézte a malmot, melynek kerekéi egy vigyázatlan pillanatban a fiut megragadták és lábait a forgótól teljesen letépték. A fiu néhány percnyi kiülődés után meghalt.

Megvert asszony. *Gyurica Józsefné* baracska lakos az utcán trécselt a szomszédasszonyával. *Pletykázásukat* megzavarta *Mojzes Imre*, aki rászólt a menyecskére, hogy okosabban tennék, ha haza mennének dolgukat végezni. *Gyuricáné* ezt persze nem hagyta szó nélkül, aminek az lett a vége, hogy *Mojzes Imre* alaposan elverte a menyecskét.

Türr István szobra Baján. *Türr István*-nak *Baján* felállítandó szobra ügyében *Baja* város polgármestere eme felhívást bocsájtotta ki:

A régi idők legendás alakjai közül, akiknek nevét tisztelettel és dicsőítéssel említette az egész művelt világ, kidőlt az utolsó:

Türr István, tábormok.

Elhunytá mély fájdalommal töltötte el minden magyar ember szívét, mert aki a világ bármely részében a magyar névnek és ezzel együtt a magyar nemzetnek soha nem muló, örök dicsőséget szerzett, azt, valamint életében a magunké-
nek valljuk, tiszteljük és szeretjük, azonképen halálát is veszteségünknek és gyászunknak érezzük.

Azt a tiszteletet és ragaszkodást, melylyel a magyar nemzet *Türr István* iránt viseltetik, kétségtelenül fokozza az a körülmény, hogy nagy szolgálatait oly államok javára szentelte, melyeket hazánkhoz a rokon érzés kötelei fűznek; nevezetesen államférfiui, főként diplomáciai lángelméjének legkimagaslóbb tényeit Angolország javára vitte véghez, amely államnak szabadságlevelé, a Magna Charta hét év külömbbséggel egyidős a mi szabadságlevelünkkel, az arany bullával.

Nagy katonai képzettségét, s rettenetetlen hősiességét pedig Olaszország szolgálatának szentelte, melyet nemcsak a fennálló szövetségi viszony, tehát politikai kapcsolat, hanem a történelmi rokonság révén benső és meleg érzelmi kötelék fűz hazánkhoz.

De *Türr István* gazdag és sokoldalú szellemének sugaraiból bőven jutott saját nemzetének is, amennyiben közgazdasági és irodalmi működésével ugyszólván halálig nemzete ügyét szolgálta. Röpiratai és a különböző lapokban megjelent közgazdasági és politikai cikkei mély értékű, maradandó becsű kincsekkel gyarapították a magyar publicistika tárházat.

Türr István tábormok emlékét és hazafiúi érdemeit szülővárosában, *Baján* felállítandó ércszoborral kívánjuk megörökíteni és annak megjegyzésével, hogy a törvényhatóság a gyűjtést a szoboralapra 2000 koronával kezdte meg, hazafias tisztelettel kérjük a társörvényhatóságokat és a *Türr István*-szobor mielőbbi felállítását nekünk lehetővé tenni sziveskedjék.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara november 27-én délután 2 órakor a kamarai székház termében teljes ülést tart, melyen eme bács megyei ügyeket intézik el:

Zorn József apatini szövőiparos államségélyéről.

A szabadkai általános ipartestület átiratáról, melylyel a szeptember hóban tartott kamarai kerületi értekezlet rendezéseért köszönetet mond.

Weinhut Adolf szabadkai cég állami kedvezményéről.

A hódási fonó- és kötélgyár állami kedvezményéről.

Ábel Miklós és József kulai esztergályos cég államsegélyéről.

A bácskai szövőiparosok részére az 1909. évben rendezendő tanfolyamról.

Pacsér községben az eddig szeptember hó 18-án tartott országos vásárnak szeptember hó 18-ik napját megelőző hétfői napra való át-helyezéséről.

Tikvicky Péter szabadkai késes-iparos államsegélyéről.

A bácsalmási cipésztanfolyamról.

Bács-Bodrog-vármegye alispáni hivatalának átirata Szélinger Lőrincz és társai kendergerebe-nező telepe ügyében.

Bács-Bodrog-vármegye alispáni hivatalának átirata Mohol község vásárnapjainak áthelyezése iránt beadott kérelme tárgyában.

Szabadka sz. kir. város tanácsának átirata Janowitz Adolf szabadkai lakos zálogház nyitása iránt beadott kérelme tárgyában.

Ujvidék sz. kir. város polgármesteri hivata-lának átirata az országos vásár terének áthelye-zése tárgyában.

szabadkai felsőkereskedelmi iskola felügyelő-bizottságának kérelme segély iránt.

A zomborvidéki róm. kath. tanító-egyesület november elején tartott választmányi gyűlése a jövő pünkösd után tartandó közgyű-lésre a következő tételt tűzte kidolgozásra: A jellemképzés a népiskolában.

Az 1901. évi közgyűlés határozata értelmé-ben a tétel részletes kidolgozásával kötelezettség-szerűen ugyan az őrszállási és bajmoki tanítótes-tület bízott meg, amely körülmény azonban nem jelenti az, hogy a többi tanítótestület, illetve az egyesület többi tagjai annak kidolgozása alól fel-mentetnének sőt ellenkezőleg: a munkát bea-dása minden tagnak továbbra is erkölcsi kötele-sége marad.

A munkálatok akár aláírással, akár jelí-gés levélkében ellátottan 1909-ik évi február végéig az egyesület elnökéhez, Apatinba küldendők.

A dolgozatok egész ivre, de csak a lap felére irandók. A lapok megszámozva és össze-varrva adandók be.

Egyben értesítjük a t. tagokat, hogy a leg-utóbb tartott közgyűlés szövegeiről a követke-zőkben betartandó ügyrendet:

a) Szólásra jelentkezőket az elnök hívja fel a jelentkezés sorrendjében.

b) Ugyanazon tárgyhöz egy szónok csu-pán kétszer szólhat. Kétszernél többször szemé-lyes kérdés fenforgása esetén adható szó. Az előadó azonban — szükséghez képest — többször is felszólalhat.

c) Egyedül az elnöknek van joga szólót be-szédében megszakítani.

d) Határozatokat a közgyűlés egyszerű szó-többséggel hoz. A kérdés feltevéséhez a tagok hozzászólhatnak. A szavazás felállással, illetve öt tag kivánságára névszerint történik. A szava-zatokat a jegyzők számlálják meg és csakis a jo-gosult tagokat veszik figyelembe.

e) Egy tag sem vehet részt a tanácskozás-ban oly tárgyak felett, melyekben, mint magán-fél személyesen érdekelve van.

KÖZGAZDASÁG.

A felsőbácskai bor. Bácsalmás nov. 18-án Nagyon későn kezdődött a szüret és soká elhu-zódik, ami annak jele, hogy nagy termés van, de abban is leli magyarázatát, hogy sokan nem gon-doskodtak előre edényekről. Ezt az alkalmat fel-használták a kereskedők és rendkívül alacsony árakat szabtak a mustnak. 10—16 fillér között váltakozik a must ára, de később látván a keres-kezők a gazdák magatartását, már 20—24 fillért is adtak literjéért. Átlag magyar holdanként 40 hektoliter must termett. A napszám és fuvar ren-geteg drága volt. Női napszám 1'80 kor., férfi-napszám 2 kor. volt. (B. M.)

A verbászi állatkiállítás és díjazást bi-bizonytalan időre elhalasztották.

Bácsmezei sertések kiviteli tilalma. A sertésvésznek megtörtént elhurcolása miatt tilos a sertéseknek Horvátországba való bevitele a ba-jai, apatini, almási, hódási, kulai, palánkai, óbe-cesi, topolyai, ujvidéki és zombori járásokból.

Állatbetegségek Bácsmezeiben. Bács-bokodon, Bácsujfalun és Paripáson a lépfene, Pincéden, Szentfűlöpön, Feketehegyen és Moho-

lon a sertésvész. — Doroszlón, Almáson, Mély-kuton. Bácsborsódon, Liliomoson, Kulán, Óver-bászon, Torzsán, Szépligetén, Dunagárdonyon, Csantavéren, és Zentán a sertésvész lépett föl.

A vetemények helytelen kezelése. Természetellenes eljárás a még fejletlen hagymapa-lánta leveleinek lehajtása és letiprása. Ezen eljá-rásnak tulajdonítják, hogy a leveleken át a gu-móba vezetett nedvek annak fejlődését és vasta-godását nagyban előmozdítják. A tapasztalat ellen-ben azt mutatja, hogy a levelek letérése nélkül is természetünk sok és szépen kifejtett hagy-mát, ha a hagymapalántát vagy magot kora ta-vasszal ültetjük a földbe, melyet előzőleg bő-ven kell száraz trágyával behinteni (mégelőnyö-sebb, ha ez már ősszel történik), a földet az el-gazosodástól megóvjuk és a kibujó hagyma kö-zül csak annyit tartunk meg, amennyit termés-teni óhajtunk s a mennyi egymás elnyomása nél-kül kifejlődhetik. A második tévedés a fokhagy-mának u. n. »csomózása«; ennél jobb a szép és erőteljes hagymácskát kora tavasszal lehetőleg jó termőképes, de nem frissen trágyázott földbe ki-ültetni, a talajt nyáron át szorgalmasan öntözni, kapálással puhítani és a gáztól tisztán tartani; ugy ezen eljárás mellett a szokásos csomózás mellőzésével is természetünk nagy és tartós fokhagymát. Oktalanság a kelkáposzta és zeller-palánta leveleinek leszedése, melyet azzal indok-olnak, hogy ezáltal a fej, illetve a gyökérgumó nagyobb lesz. Mégis azt tapasztaljuk, hogy a le-veleltől megfosztott veteménypalánta újra kihajt és ehhez újra azon nedveket fogyasztja, melyek a fej és a gumó erősödésére, fejlődésére hasz-náltak volna. A tapasztalat azonban bebizonyította, hogy a leveleltől meg nem fosztott növény na-gyobb eredményt mutat mint az olyan, melytől erőszakos uton távolították a leveleket! (Gazd. Tanácsadó).

Szerkesztői üzenetek.

M., Bátmonostor. Gyakoribb értesítéseit kérjük.

Sz. B. A legutóbbi képviselőházi tudósításnak jel-zett részében sajtóhiba okozta az értelemzavart. Nem »és pedig«, hanem szelíd temperamentummal.

H. N., Ujvidék. Hozassa meg a Leopold- vagy Blockner-féle hirdetőkatalógust. Azokban megtalálja. De megtalálja a posta- és távirtdafigazgatóság által e célra kiadott füzetben is. Az előbbieket valamely lap révén ingyen kapja meg. Az utóbbi 60 fillér.

St., B—a. E hó 22-én küldtük el.

Veritas, Óbecse. Nem lehet.

J. B., Zombor. A vaskoronarend III. osztálya több a Ferenc Józsefrend lovagkeresztjénél. A legnagyobb rendjel a Szent Istvánrend nagykeresztje; ezt követi a Lipórend nagykeresztje.

L. B., Baja. A szabadelvűpártnak bukásakor, köz-vetlenül a választások után 148 tagja volt. Később, midőn a Nagy Ferenc-féle csoport kivált, 100 főre apadt le.

Dr. P. A., Baja. Köszönjük. Egyéb közleményeit is szívesen vesszük.

Levelező, Szilbács. Az ön tiszteletreméltó fölfo-gását helyeseljük, de azért a paripási dolognak még na-gyobb mederben való tárgyalását nem helyeseljük. Elég baj az annak a szegény leánynak és szüleinek. Kár lenne az emberek figyelmét még jobban reáterelni.

M. R. J., Bezdán. Reméljük, hogy csak rövid ideig tartó átmenet s mielőbb tapasztalni fogjuk fokozott munka-kezdét.

I. J., Sztapár. Olyan közleményeket, melyeket előbb más lapnak is küld, ne tessék jövőben hozzánk juttatni.

L. Gy. Köszönjük. Mihelyt a viszonyok megenge-dik, megkíséreljük.

»Nekem is van gondolatom.« Ebből a verséből nem igen tűnik ki.

Sz. T., Ujvidék. Futtak történelmi tekintetben leg-inkább arról híres, hogy V. László 1456-ban itt tartott or-szágyűlést.

M. I., Budapest, Zsigmond-utca. Köszönjük. Már előbb más helyről kaptuk meg. A többitől nemsokára személyesen.

R. T., Baja. Köszönettel vennők.

Ezüst szőrményulak

remek példányokban kaphatók

darabonként 6 K-ért

az Óbecsei Ezüstszőrme nyulitenyész-tésre alakult alkalmi társaságnál.

Levelek Hárs Aladár tisztelendő urhoz 6—2 intézendők.

MACH-féle szabad.
egészségi nadrágtartók

Urak részére: 50, 75, 100, 140 190 kr.
Gyermek részére: 35, 42 és 50 kr-ért
!! Mindenütt kaphatók !!

Egészséges, kényelmes viselet, mivel a nadrágtartók erős, rozda-mentes csatlókban vannak és minden testmozgáshoz alkalmasok (1. ábra), különösen pedig azért, mert a nadrágtartók ki-tűnő, nyújtható, színtartó anyagból készülnek.

Nem veszítünk többé gombokat mert a nadrágtartót soha-sem kell legombolni (1. ábra), így tehát a gom-bok a folytonos ki- és be-gombolás vagy csavarás által nem szakadnak le és a gyorsöltözke-dés is lehető.

Különösen ajánlatos minden nadrághoz egy garnitúra rezerva csatlós (2. ábra) 10 krajcárt beszerelni és azokat na-drág fel-függesztő (3. ábra) gyanan-luszánál ami ál-tal elérhető az, hogy vasalás nél-kül is megtartsa a nadrág eredeti alakját hogy sima, ráncmentes legyen.

Gyáram a legmodernebban beren-dezve és roppant szépen varrtom a nadrágtartókat, amelyek nemcsak minőség-szerint a legjobbak, de 25 százalé-kal olcsóbbak is a közönsége-seknél.

Cs. kir. szab. nadrágtartó-gyár
FR. MACH, BRÜNN.

TATAI BRIKETT

kitűnő szobafűtési szén

Jutányos árban azonnal szállítja:

Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat

== Budapest, V. Erzsébet-tér 19. szám. ==

2—1

Hirdetések jutányos áron felvételnek.

Bácsmegye földrajza.

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

Felhívom a t. tanhatóságok és kartársaim figyelmét a **Bács Bodrog vármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára, az új utasítás alapján irt**

földrajzomra,

melyet a nagym. Miniszter ur f. évi 54794. szám alatt engedélyezett. Felhívásomat azzal teszem közzé, hogy ez az **egyetlen engedélyezett földrajz**, mit t. kartársaim segédkönyvül használhatnak. Szíves jóindulatukba ajánlom sok fáradsággal és költséggel kiállított tankönyvecskémet, melyvel legelső sorban is kartársaimon, illetve tanügyünkön kívántam segíteni.

Könyvem pazar kiállítása, 24 képpel van díszítve és nyomása tiszta. Egyszóval: külsőleg is a legjobb benyomást teszi a szemlélőre.

Ára a térképpel együtt 60 fillér. A megrendeléseket gyorsan és pontosan fogom eszközölni.

MEZEI MIHÁLY

közsegi tanító.

ZENTA

FIGYELEM!

Aki bármilyen ingó vagy ingatlan eladására, adni vagy bérbeadni, venni vagy bérbevenni szándékozik, valamint

pénzkölcsönt

felvenni és adósságokat konvertálni, továbbá magán egyénekről vagy cégekről és vállalatokról

hiteltudósítást

(információt)

beszerezni, továbbá tűz-, jég-, élet- és

baleset biztosításokat

kötni,

hirdetéseket

hirlapok, folyóiratok és naptárakba feladni,

cimeket

iratni,

fuvarleveleket

díjtöbblet vagy késedelmi kártérítés megrekamálása végett felülvizsgáltatni kíván és végül

pénzbeszedéseket

(inkasszót)

behajtani, az forduljon kizárólag:

az Általános Forgalmi és Hiteltudósító Iroda

törvényszékileg bejegyzett céghez

VII. kör., Batthyány-utca, a gőztúrdóval szemben.

(Tulajdonos: **Malusev Sándor.**)

ahol mindennemű megrendelés és megbízás a legbiztosabban és legszigorubb titoktartás mellett eszközöltetik.

„A ZSIDÓ”

Mindenki, aki a zsidó vallásnak erkölcsi jelentősége iránt érdeklődik, vegye meg

dr. Flesch Ármin

mohácsi főrabbinak, „A ZSIDÓ” című könyvét, melyet a „Bácsmegye” is ismertetett, s mely népszerű munkáról a legkiválóbb szakkörök a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak.

Kapható a szerzőnél és minden könyvkereskedésben.

Ára 5 korona.

Freystädtler Flóra emlékiratai!

Életem

Szerelmeim

Szenvedéseim

Irta: **Báró Spléyné Freystädtler Flóra.**

Az ismert budapesti milliósosleány megragadó közvetlenséggel írta meg élettörténetét. Ez a könyv meghatározó vallomása egy lángoló szenvedélyű asszonynak, de kiáltó vád is társadalmunk legelőkelőbbjei ellen, kik e szenvedélyt kihasználva, a néhány év előtt milliókkal bíró nőt a züllés útjára kergették.

A szerző arcképével díszített kötetet 2 K-ért küldi a

Kereskedelmi Reklámvállalat,

Budapest, VII., Kertész-utca 27. sz.

Utánvétellel 2 korona 50 fillér.

Kezelés előtt!

Kiefer János

fogtechnikus Apatin.

Készít: műfogakat kautsukban úgy mint aranyban.

Speciálitás: Hidmunka aranykoronákra erősítve.

Kezelés után!

Takarmánykészítő gépek,

szeceksavágók,

répavágók, da-

ráló gépek, ta-

karmányfüllesz-

tők, trágyalé-

szivattyúk

gyártanak és szállítanak legújabb és bevált szerkezet szerint.

Vetőgépek

„**AGRICOLA**”

(tolóvetőkerék-rendszer).

Mindennemű mag és különböző magmennyiség számára, váltókerék nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki.

A lehető legnagyobb munka, idő és pénzmegtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

Mayfarth Ph. és Társa

mezőgazdasági gépgyárak, vasöntődéék és gőzhámorok

BÉCS, II. Taborstrasse 71. 11-3

Több mint 600 drb. arany- ezüst stb. éremmel kintüntetve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszonteladók kerestetnek.

MAKULATURA

Jó minőségű ujságpapíros
100 klgrként 10 korona
ab Budapest. — Cim a kiadóhivatalban:

Teréz-körut 2.

„BÁCSMEGYE“

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A. B Á C S M E G Y E

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrogvármegye legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezető tagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetések közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánium.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A. B Á C S M E G Y E,

pártoktól és egyénektől teljesen független ujság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a nép politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását celozzák.

A. B Á C S M E G Y E

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollu, kipróbált írói szolgáltatják.

A B Á C S M E G Y É-

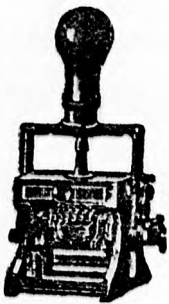
nek, a megye minden községében állandó, **rendes tudósítója** van s így minden eseményről hű, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

Mutatványszámot mindenki-
nek 4 héttig ingyen küldünk.

A. B Á C S M E G Y E

szerkesztősége és kiadóhivatala
BUDAPEST, Teréz-körút 2. szám
alatt van.

HIVATALOS

bélyegzőket, pecsénymókat, keletbélyegzőt, számzógépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta bélyegzőgyár és intézet:

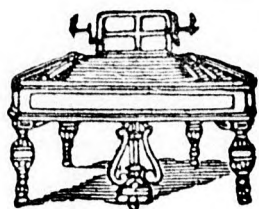
GEDULDIGER HUGÓ

vésnök

BUDAPEST,

VI. ker., Váci-körút 17. sz.

A Bácsmegyei Gazdaszövetség szállítója.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

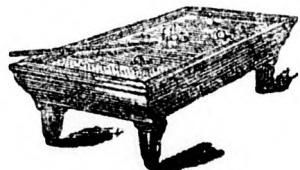

HANGSZEREK.

KUDLIK ÁDÁM hangszerkészítő Szabadkán. (Alapított 1899.) Ajánlja saját gyártmányu jó, erős hangu cimbalmaikat, hegedűk, harmonikák, jó szabadkai tamburák stb. jutányos áráért.

Tisztelettel

Kudlik Ádám.

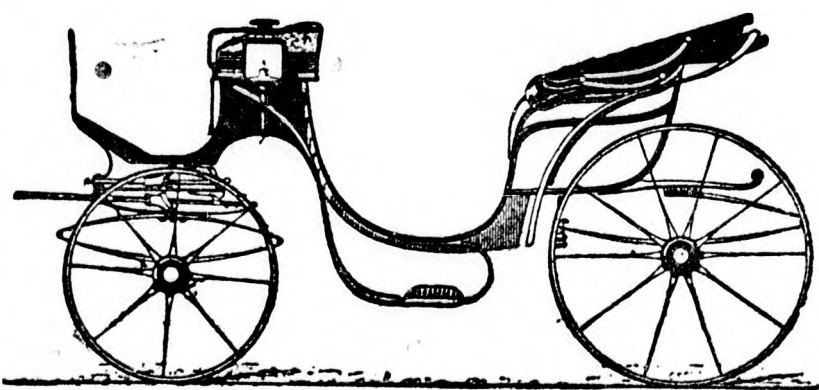

MÁRTON ISTVÁN

első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep

S Z E G E D,

Boldogasszony-sugárút 58. szám.

kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ezelőtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi országos kiállításon ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti Állatorvosi főiskolában különösen ajándom saját gyártmányu **patkolási** tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá **gummi kerekeimet.** Mindezek előrebocsájtása azon reményre jogosít, hogy e téren ugy a szakértelem, mint külsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserelek.

Képes árjegyzék ingyen.

Átalakításokat jutányosan készítek.

Magyarország legnagyobb és legelterjedtebb szőlészeti szaklapja a

Borászati Lapok

mely újévtől kezdve 40-ik évfolyamban hetenként jelenik meg igen bő és változatos tartalommal.

Ezen szaklap, mely nemcsak a magyar szőlészeti és borászati viszonyokat ismerteti, hanem legelőkelőbb figyelemmel kíséri a **külföldi tapasztalatokat**, újdonságokat, a francia, a német, olasz, osztrák stb. borászati irodalmat, minden kétséget kizárólag a **legsokoldalubb és legértelmesebb szőlészeti ujság**, mely minden más külföldi vagy hazai szaklap olvasását egész fölöslegessé tesz.

A „Borászati Lapok“

„Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületé“nek hivatalos közlönye.

A Borászati Lapoknak a közgazdaság és a gyakorlati szőlőművelésnek és borászatnak szentelt rovatai igen kimerítőek, de különös súlyt helyez a **tudósításokra** is, amiben több mint száz tudósító dolgozik a lap szerkesztőségében.

Minden előfizető évenként legalább **egy nagy szines műmellékletet** kap, valamely magyar szőlőfaj hű képét, a mellett ingyen állapítja meg a szerkesztőség a beküldött tőkerészekből vagy állatokból a fellepett **szőlőbetegséget** vagy **rovart** és az ellenök való védekezést és kimerítő választ ad minden hozzáintézett szakkérdésre.

Laptulajdonos: **Baross Károly örököse.** Felelős szerkesztő: **Dr. Druker Jenő.**

A lap előfizetési ára:
1 évre **12** kor. 1/2 évre **6** kor. 1/4 évre **3** kor
Mutatványszámot három héten át szívesen küld a
BORÁSZATI LAPOK kiadóhivatala (Budapest, IX., ker., Üllői-út 25. sz.)

Legújabb szerkezetű fordítható **tekeasztalok** jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. **Régi tekeasztalok** becsérézése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart **dákókat** és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen.

BIHARI J

kocsigyártó Szabadkán.
Tisztelettel van szerencsém a t. címet értesíteni, hogy **SZABADKÁN** VIII., kör., 54 szám. alatt, közvetlen a vasút állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő